

Šport zahŕňa v sebe dva rôzne aspekty, ktoré sa čoraz častejšie posudzujú na úrovni EÚ: profesionálny šport a šport ako rekreačná aktivita. V oboch prípadoch predstavuje šport dôležité a rýchlo sa rozvíjajúce odvetvie hospodárstva a významným spôsobom prispieva k rastu a zamestnanosti.

Šport podporuje sociálne interakcie, ktoré sú dôležité pre mladých ľudí aj starých, ženy aj mužov a prispieva k podpore fyzického a psychického zdravia. Môže tiež prispievať k podpore vzdelávania, komunikácie, rokovacích zručností a vodcovstva, ktoré sú dôležité pre posilnenie postavenia žien.

Vytváranie rovnakých podmienok

Rovnosť medzi ženami a mužmi je základnou zásadou Európskej únie. Európska komisia sa zaviazala v Charte žien, ako aj v stratégii rovnosti žien a mužov na obdobie rokov 2010 – 2015 riešiť a odstraňovať rodové rozdiely v rozhodovaní.

Po konferencii EÚ o rodovej rovnosti v športe, ktorá sa konala v roku 2013, bol schválený návrh strategických opatrení týkajúcich sa rodovej rovnosti v športe na obdobie rokov 2014 – 2020. Riadiace orgány v oblasti športu a mimovládne organizácie v rámci opatrení a odporúčaní obsiahnutých v návrhu uznávajú, že nás čaká ešte veľa práce. Vyzývajú, aby sa pomocou koherentných a konkrétnych opatrení na úrovni EÚ rozvíjali a realizovali vnútroštátne a medzinárodné stratégie, ktoré sa týkajú opatrení v oblasti rodovej rovnosti v športe.

Rada vo svojich záveroch o rodovej rovnosti v športe vyzýva športové organizácie, aby posilnili rodovú rovnováhu vo výkonných orgánoch a výboroch, ako aj v oblasti riadenia a tréningu. Takisto žiada, aby sa odstránili nelegislatívne prekážky, ktoré bránia ženám obsadzovať tieto funkcie (20. mája 2014).

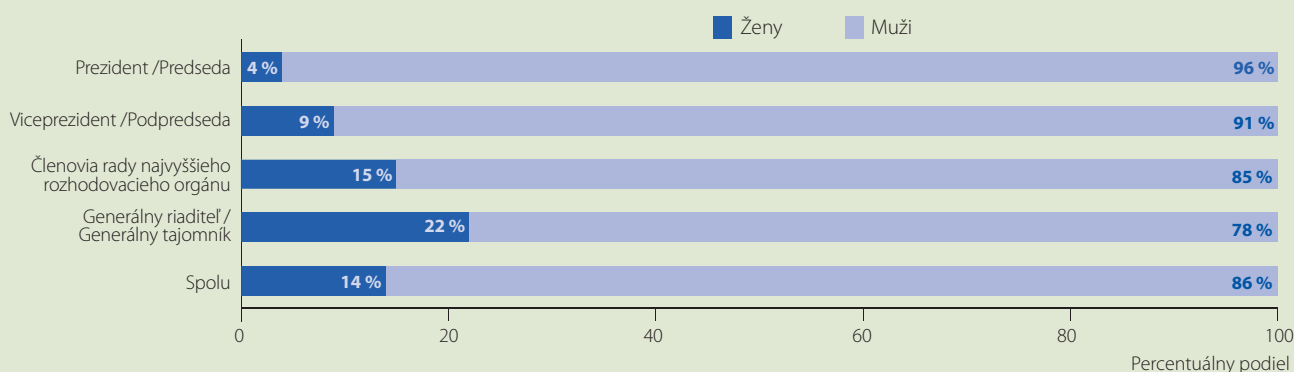
Prekážky

Pri rozhodovaní sú ženy na vedľajšej koľaji

Aj keď postupne dochádza k nárastu účasti žien v športe, ženy sú stále nedostatočne zastúpené v rozhodovacích orgánoch športových inštitúcií na miestnej, vnútroštátnej, európskej aj globalnej úrovni.

Z údajov zo správy o ženách v mocenských a rozhodovacích štruktúrach, ktorú vypracoval Európsky inštitút pre rodovú rovnosť (EIGE) pre luxemburské

Obrázok 1 – Podiel žien a mužov v rozhodovacích pozíciách v kontinentálnych konfederáciách olympijských športov v Európe, 2015.

Zdroj: Údaje boli zhromaždené zo všetkých 28 kontinentálnych konfederácií olympijských športov v Európe (máj – jún 2015).

predsedníctvo Rady EÚ, vyplýva, že na európskej úrovni zastávajú ženy v priemere 14 % rozhodovacích pozícií v kontinentálnych konfederáciách olympijských športov v Európe. Z 28 skúmaných konfederácií zastávala funkciu prezidenta alebo predsedu len jedna žena a funkciu viceprezidenta len 8 žien z celkového počtu 91. Tieto čísla odzrkadľujú trendy zistené v iných oblastiach rozhodovania, kde platí, že čím je vyššia pozícia, tým sú väčšie rodové rozdiely.

V **členských štátoch** je zastúpenie žien vo vrcholových **rozhodovacích pozíciách** v športových organizáciách stále na veľmi nízkej úrovni. V roku 2015 v priemere len 14 % zo všetkých pozícií bolo obsadených ženami, v rozmedzí od 3 % v Poľsku po 43 % vo Švédsku.

Šport sa považuje za mužskú doménu

Šport je už tradične odvetvím, kde dominujú muži a pokroku v rodovej rovnosti v tejto oblasti bránia sociálne vzory ženskosti a mužskosti, v rámci ktorých sa šport často spája s „mužskými“ vlastnosťami, ako je napríklad fyzická sila a odolnosť, rýchlosť a vysoká miera súťaživého a niekedy až konfrontačného ducha. Ženy, ktoré sa zaoberajú športom, môžu byť vnímané ako „mužatky“ a muži, ktorí sa nezaujímajú o šport, by mohli byť považovaní za „nemužných“. Prevládajúce rodové stereotypy ovplyvňujú nielen účasť žien na rozhodovaní

v športových organizáciách, ale aj ich účasť na športových aktivitách.

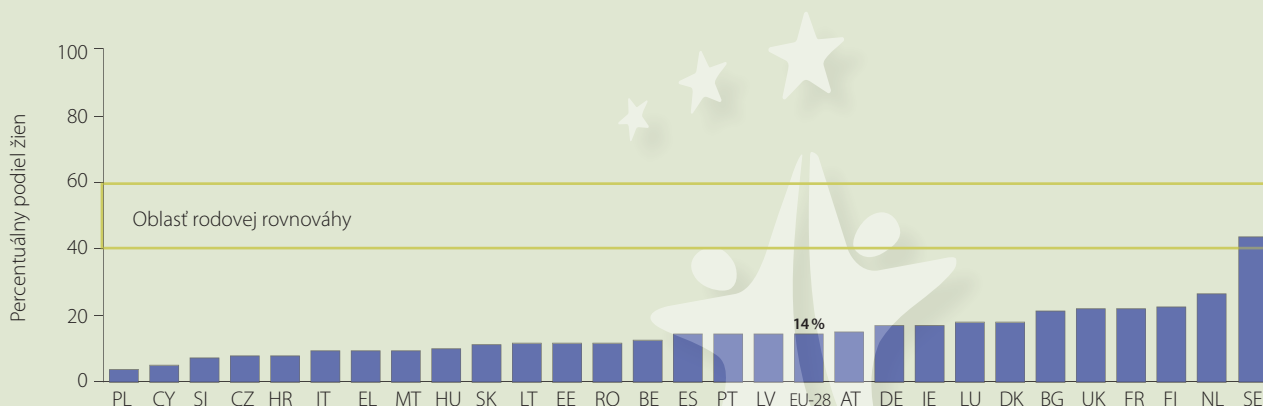
Tradičné rodové úlohy môžu určovať, koľko hodín ženy trávajú povinnosťami spojenými so starostlivosťou, čo môže mať následný vplyv na to, koľko času im zostane na športové aktivity. Index rodovej rovnosti inštitútu EIGE jasne poukazuje na to, že ženy v porovnaní s mužmi trávajú viac času činnosťami spojenými so starostlivosťou a v dôsledku toho sa v menšej miere zúčastňujú na iných spoločenských aktivitách, ako sú napr. športové, kultúrne a rekreačné aktivity.

Muži prevládajú v povolani trénera

Povolanie trénera je ďalšou oblasťou športu s nedostatočným zastúpením žien. Na základe údajov zo siedmich členských štátov EÚ sa odhaduje, že len 20 % až 30 % všetkých športových trénerov v Európe sú ženy (!). Trénerky možno častejšie nájsť v športoch s vysokým podielom žien (napr. tanec, gymnastika, krasokorčuľovanie a jazdecké športy), kde pracujú najmä so ženami, mladistvými alebo deťmi, ktoré súťažajú na miestnej a regionálnej úrovni. V oblasti športu je zamestnaných viac mužov než žien a z údajov z databázy rodovej štatistiky úradu EIGE vyplýva, že na **európskej úrovni** v období rokov 2012 až 2014 zamestnanosť žien v oblasti športu naozaj klesla, zatiaľ čo zamestnanosť mužov stúpala.

(!) Európska komisia (2014), Gender Equality in Sport: Proposal for Strategic Actions 2014 – 2020 (Rodová rovnosť v športe. Návrh strategických činností 2014 – 2020), s. 19; http://ec.europa.eu/sport/events/2013/documents/20131203-gender/final-proposal-1802_en.pdf

Obrázok 2 – Podiel žien vo všetkých rozhodovacích pozíciách v národných športových federáciách v EÚ-28, 2015.

Zdroj: Údaje boli získané z 10 najpopulárnejších národných športových federácií v každom z 28 členských štátov (spolu 280), od mája do júna 2015.

Poznámka: Zahnuté sú tieto pozície: prezident/predseda, viceprezident/podpredseda, generálny riaditeľ/generálny tajomník a iní členovia správnej rady. Na zaberanie dvojitému započítaniu, každý človek sa počíta len raz, aj keď zaujíma viac pozícií.

Stereotypy v médiách držia ženy v ofsajde

Médiá môžu zohrávať významnú úlohu pri posilňovaní, alebo spochybňovaní rodových stereotypov v športe. V skutočnosti rodová stereotypizácia športovkyň a športovcov v médiách je dobre zdokumentovaná a ženy bývajú často sexualizované. Často sú vykresľované spôsobom, ktorý prispieva k marginalizácii úspechov žien v športe pre dôraz, ktorý sa kladie na ženskosť a sexuálnu príťažlivosť, namiesto dôrazu na silu a schopnosti.

Výrazné rozdiely existujú aj v pozornosti, ktorú médiá venujú ženským a mužským športom, pričom tým mužským sa dostáva oveľa väčšej pozornosti⁽²⁾. Nedostatočný počet žien v športovej žurnalistike je ďalšou výzvou. Na olympijských hrách v Londýne v roku 2012 len 15 % novinárov a fotografov boli ženy. Rodový rozdiel v športovej žurnalistike sa rozširuje ďalej do mediálnych organizácií, kde ženy zastávajú menej než tretinu vyšších riadiacich pozícií⁽³⁾.

Ako sa to rieši?

Niektoré medzinárodné a kontinentálne federácie v Európe, ktoré sú zodpovedné za propagáciu a rozvoj športu, prijali záväzok podporovať rodovú rovnosť, a to zavedením **rodových kvót**.

V roku 2015 deväť z 28 európskych konfederácií malo rodové kvóty pre najvyšší rozhodovací orgán (výkonný výbor, prezídium alebo predstavenstvo) a len jedna konfederácia túto kvótu nesplnila, t. j. nemala žiadnu ženu v najvyšších rozhodovacích pozíciách. V štyroch zo zvyšných 19 európskych konfederácií bez rodových kvót ženy neboli prítomné v najvyššom rozhodovacom orgáne.

Okrem toho ženské komisie alebo výbory existujú v piatich organizáciách:

- Európska boxerská konfederácia (EUBC)
- Európska únia taekwondo (ETU)
- Európska gymnastická únia (UEG)
- Európska basketbalová federácia (FIBA Europe)
- Únia európskych futbalových zväzov (UEFA)

Na **vnútroštátnej úrovni** sú dobrovoľné ciele pre rodovú rovnováhu v riadiacich štruktúrach športových federácií navrhnuté alebo už sú zavedené v piatich členských štátoch [DE, FR, FI, SE, UK (Anglicko)].

V záujme dosiahnutia rodovej rovnosti sú však potrebné ešte ďalšie opatrenia.

⁽²⁾ Tamže, s. 33.

⁽³⁾ Údaje z prezentácie Anthonyho Edgara, vedúceho oddelenia pre mediálne operácie v MOV „The Olympic Games: Meeting New Global Challenges“, Oxford University Club, Oxford, „The Future of Reporting at the Olympic Games“, 13. – 14. augusta 2012.

Rodové kvóty v európskych športových konfederáciách, 2015

Rodové kvóty pre najvyšší rozhodovací orgán

Aspoň jedna žena a jeden muž

Jednotná svetová wrestlingová federácia – Európa (UWW-Europe)
Európska šermiarska konfederácia (EFC)
Európska hádzanárska federácia (EHF)
Európska strelecká konfederácia (ESC)
Európska vzpieračská federácia (EWF)
Únia európskych futbalových zväzov (UEFA)

Aspoň 2 ženy a 2 muži

Európska hokejová federácia (EHF)
Európska basketbalová federácia (FIBA Europe)

Aspoň 3 ženy a 3 muži

Európska triatlonová únia (ETU)

Rodové kvóty pre rady, výbory a komisie

Európska hádzanárska federácia (EHF)
Európska strelecká konfederácia (ESC)
Európska stolnotenisová únia (ETTU)
Európska únia taekwondo (ETU)
Európska triatlonová únia (ETU)

Čo sa ešte dá urobiť?

Uplatňovanie rodovej perspektívy

Jedným zo spôsobov posilnenia rodovej rovnosti v športe je uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti v príslušných politických oblastiach. Uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti možno chápať ako začlenenie perspektívy rodovej rovnosti do každej fázy prípravy a realizácie politiky alebo programu.

Na podporu zamestnancov inštitúcií EÚ a vládnych orgánov, ktorí sa podieľajú na začlenení perspektívy rodovej rovnosti do svojej práce vrátane oblasti športu, vyvinula agentúra EIGE platformu o uplatňovaní hľadiska rodovej rovnosti online, ktorá je prístupná pre verejnosť na webovej lokalite agentúry EIGE.

Cielené opatrenia a iniciatívy

Rodovej rovnosti a zvýšeniu účasti žien na rozhodovaní v športe by prospela širšia škála cielených opatrení, napríklad verejné diskusie, školenia, školiace programy a aktívne politiky, ktoré podporujú účasť mladých žien v športe. Vplyv legislatívnych a dobrovoľných opatrení by sa dal posilniť prostredníctvom činností zameraných na zvýšenie informovanosti verejnosti a na boj proti normatívnym rodovým úlohám. Odstraňovanie rodových stereotypov zohráva kľúčovú úlohu pri eliminácii prekážok, ktoré obmedzujú prístup žien k vedúcim pozíciám v športe.

Vyššia kvalita údajov na úrovni EÚ

Z výskumu agentúry EIGE vyplynulo, že meranie rozsahu zmien v rozhodovaní v športe obmedzuje

Pri posilňovaní rodovej rovnosti v športe a v rozhodovaní je najdôležitejšie odstraňovanie rodových stereotypov.

absencia vhodných ukazovateľov na úrovni EÚ. Aj keď niektoré údaje sú už k dispozícii, stále chýbajú údaje rozdelené podľa pohlavia, ktoré by sa dali porovnať vo všetkých členských štátoch. Nedostatok vhodných informácií bráni tvorcom politik, aby prijímali také ciele, ktoré odrážajú odlišné potreby žien a mužov a podporujú vyrovnanjšiu mieru ich účasti.

Aby agentúra EIGE pomohla tvorcom politik EÚ v ich práci, vypracovala databázu rodovej štatistiky ⁽⁴⁾, ktorá je verejnosti k dispozícii na webovej lokalite agentúry EIGE. Takisto Stredisko pre zdroje a dokumentáciu inštitútu EIGE ponúka prostredníctvom svojej elektronickej knižnice množstvo rôznych typov publikácií o športe. Zdroje sú k dispozícii v anglickom, nemeckom, talianskom, holandskom, francúzskom, dánskom, talianskom, gréckom, nórskom a portugalskom jazyku a sú dostupné na tejto adrese: <http://eige.europa.eu/rdc>.

⁽⁴⁾ Údaje týkajúce sa témy „Ženy a šport“ sa v databáze nachádzajú v časti „Stratégia EÚ“ (Stratégia EÚ pre rovnosť žien a mužov 2010 – 2015 – rodové úlohy v oblasti mládeže, vzdelávania a športu) a v časti „Politická oblasť“ – kultúra, vzdelávanie a mládež.

Európsky inštitút pre rodovú rovnosť

Európsky inštitút pre rodovú rovnosť (EIGE) je centrom poznatkov EÚ o rodovej rovnosti. Inštitút EIGE poskytovaním odborných poznatkov a porovnateľných a spoľahlivých údajov o rodovej rovnosti v Európe podporuje tvorcov politik a všetky príslušné inštitúcie v ich úsilí, ktoré sa zameriava na to, aby sa rovnosť medzi ženami a mužmi stala skutočnosťou pre všetkých Európanov.

Kontaktné údaje

<http://eige.europa.eu>

[facebook.com/eige.europa.eu](https://www.facebook.com/eige.europa.eu)

twitter.com/eurogender

[youtube.com/eurogender](https://www.youtube.com/eurogender)

eige.sec@eige.europa.eu

+370 52157444

Európsky inštitút pre rodovú rovnosť
Gedimino pr. 16
LT-01103 Vilnius
LITVA

Papierová verzia: MH-02-15-937-SK-C 978-92-9218-966-2 10.2839/270556
PDF: MH-02-15-937-SK-N 978-92-9218-960-0 10.2839/89731